

Gudbrandsdalsmusea

Tiltaksplan

Gudbrandsdalsmusea

2025

Innleiing

Tiltaksplanen byggjer på strategisk plan og anna planverk i Gudbrandsdalsmusea, samt prioriteringar i samråd med eigarar og interessentar ved dei ulike avdelingane i musea.

Tiltaksplanen blir rullert kvart år.

Formål

Folkekulturen ligg djupt forankra i oss. Han er sporet frå fortida og moglegheitene for framtida. Folkekulturen er summen av uttrykksformer som lever og verkar, og som pustar i oss. Folkekulturen er aldri statisk eller stiv, men vital og levande – og han endrar seg. Det er eit godt utgangspunkt for eit museum som skal forvalte og formidle kulturen for framtida.

Gudbrandsdalsmusea er djupt forankra i kulturen og tradisjonane i Gudbrandsdalen – både den historiske og den levande, den materielle og den immaterielle. Gudbrandsdalsmusea forvaltar kulturarven gjennom dokumentasjon og registrering, formidling og forskning. Institusjonen fyller ein unik funksjon i samfunnslivet i heile dalen, og er slik ein viktig premissgjevar i det breie, offentlege rommet.

Gudbrandsdalsmusea er eit kulturelt samlingspunkt og ein møteplass for eit mangfaldig publikum. Rekruttering og engasjement blant fleire og nye grupper er viktig, og barn og unge er ei prioritert gruppe.

Gudbrandsdalsmusea er eit driftsselskap etablert ut frå ei felles målsetting om å vera regionmuseum for Midt- og Nord-Gudbrandsdalen. Gudbrandsdalsmusea skal drive, drifte og utvikle museet og dei ulike avdelingane.

Gudbrandsdalsmusea er eit non-profit selskap. Eventuelt overskott skal først attende til selskapet.

Gudbrandsdalsmusea bidreg til ei miljøvenleg og berekraftig utvikling av museet gjennom konkrete mål og satsingar.

Nye satsingar

Arbeidsområda til norske museum er i stadig endring. Gjennom stortingsmeldingar og tildelingsbrev frå departementet er det i dag klare forventningar om å breidde ut formidlinga ved musea.

Stortingsmelding 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*, som kom i 2021, dreg opp fem generelle hovudmål for musea:

- Solid kunnskapsprodusent
- Relevant formidling

- Heilskapleg samlingsutvikling
- Trygg ivaretaking
- Aktiv samhandling

I praksis betyr det at musea – i større grad – skal verke i samtida og for samfunnet, dei skal legge til rette for møte mellom menneske, vere aktuelle og relevante, legge til rette for mangfald, inkludering og involvering.

Samfunnet står under press. Totalitære regime er på frammarsj i land nær oss. Meir enn nokon gong skal musea vere eit ror og kompass når verdier står på spel.

Forteljinga om Noreg er stor – og kompleks, og handlar ikkje berre om kjende og einerådande historier og sanningar. Musea skal vere eit nav for alle – ein heim der alle skal kjenne seg inkludert og sett, som løftar og utforskar gløymde og underkommuniserte forteljingar og tema.

Ikkje alle kjenner seg heller heime på musea og mange livshistorier har vore vanskelege å formidle. Derfor er musea utfordra i spørsmålet om kven ein set i sentrum for formidlinga og korleis ein kan nå fleire.

Gudbrandsdalsmusea arbeidar etter høge etiske standardar slik vi kjenner dei gjennom museumsfellesskapen ICOM – International Council of Museums. Deira beskriving av museum og museumsarbeid blir forstått slik:

A museum is a not-for-profit, permanent institution in the service of society that researches, collects, conserves, interprets and exhibits tangible and intangible heritage. Open to the public, accessible and inclusive, museums foster diversity and sustainability. They operate and communicate ethically, professionally and with the participation of communities, offering varied experiences for education, enjoyment, reflection and knowledge sharing. (ICOM // 2022)

Musea skal famne vidt. No – og i framtida – skal musea arbeide meir med emne som til dømes: den nye kulturen og den gamle kulturen, det som er smalt og det som er breitt, verda og bygda, kritisk refleksjon, identitet og tilhøyr, samhald og eigenart, aktualitet og relevans, forskning og formidling, materiell og immateriell, inkludering og involvering og innsamling og dokumentasjon.

I åra som kjem vil vi prioritere fire satsingar, eller stabbesteinar: Formidling, arkiv og samling, bygningsvern og friviljuge. Desse vil danne grunnmur og kjerne om det daglege og faglege arbeidet. Stabbesteinane vil og få ein sentral plass i det nye strategidokumentet som er under revidering.

Overordna tiltak

Strategiske val 2021–2025

1. Formidling og historieforteljing

Gudbrandsdalsmusea skal formidle relevant og interessant kunnskap om både materiell og immateriell kulturarv. Museet skal søkje å belyse nye samanhengar og perspektiv, i samspel og aktiv dialog med brukarane. Historier skal forteljast gjennom utstillingar, artiklar, foredrag, skuleformidling, aviser, radio, tv og i sosiale media

Strategisk mål:

- Aktuelle, relevante og profesjonelle utstillingar
- Foredrag, konsertar og aktiv skuleformidling
- Systematisert formidling via sosiale media
- Artiklar i lokalhistoriske årbøker
- Auka formidling frå folkemusikkarkiva
- Kreative stunt som skaper merksemd og omtale

2. Fjellet – historie, bruk og endring

Lom er eit geografisk knutepunkt sentralt plassert i den norske fjellheimen, og har formell status som Nasjonalparklandsby. Norsk Fjellsenter er delkonsolidert med Gudbrandsdalsmusea, og det er etablert samarbeid med ei rekkje eksterne fagmiljø, deriblant Kulturhistorisk Museum og Innlandet fylkeskommune. Dette er sentrale aktørar i brearkeologien, som gjennom årlege funn gjev ny kunnskap av både nasjonal og internasjonal interesse. Vi vil vidareutvikle denne spydspissen for formidling og ivaretakinga av fjellhistoria.

Strategiske mål:

- Formidling av fjellet si historie i næring og fritid gjennom tidene
- Eit nasjonalt ansvar for brearkeologien.
- Klima, klimaendringar og natur i kontinuerleg endring.
- Berekraftig utvikling til fjells.

3. Kjerneområde for tradisjonshandverk

Gudbrandsdalen er den regionen som har flest freda og verneverdige hus i landet.

Strategiske mål:

- Museet skal forvalte eigne antikvariske bygningar på ein god måte
- Gudbrandsdalsmusea skal formidle kunnskap om tradisjonshandverk
- Gudbrandsdalsmusea skal gje råd og rettleiing til eigarar av antikvariske bygningar
- Aktiv samhandling med andre aktørar

4. Arkiva – gullgruver av kulturarv

Vi har privatarkiv fordelt på 6 lokalavdelingar: Opplandsarkivet med avdelingar i Skjåk, Vågå, Dombås og Ringeby, folkemusikkavdelingar i Vågå og Ringeby, og Fjellarkiv ved Norsk Fjellmuseum. Det er velfungerande magasin ved alle arkiva

Strategiske mål:

- Innsamling og registrering av relevant og verdifullt arkivmateriale
- Aktualisera gjennom open lesesal, kveldsseto og arrangement
- Formidle gode historier frå arkiva i relevante kanalar

5. Gjenstandsamlingane

Samlingane til Gudbrandsdalsmusea er i stor grad er knytt til førindustriell gardsdrift.

Strategiske mål:

- Komplettere samlingane slik at dei også speglar viktige sider av historia i regionen i nyare tid
- Innsamling på spesielle tema som er særleg aktuelle og særprega
- Komplettere opplysningar knytt til samlingane
- Gjera samlingane tilgjengeleg digitalt
- Samarbeide med Maihaugen om samlingsforvaltning for heile dalen

6. Økonomi og handlingsrom

Museet har eit stort publikum – i normalår talfesta til om lag 80 000 personar. Museet betyr mykje for mange, samtidig som Gudbrandsdalsmusea mottek vesentleg mindre overføringar enn samanliknbare museum. Gudbrandsdalsmusea arbeider innafor eit stort spenn av både tematikk og geografi. Dette bør legitimere auke i offentlege driftsbidrag.

Ein relativt liten del av publikum genererer billettinntekter. Det blir arbeidd med dette, og tiltak er avstemt med eigarar og lokalsamfunn som ønskjer at kulturarven skal vera tilgjengeleg så breitt som råd. Det er ei utfordring å konkurrerer med ei rekkje tiltak som ikkje har innteningskrav. Dette gjeld kommunale kulturarrangement, arrangement ved folkebiblioteka med meir. Dei siste åra har vi teke på oss vesentlege prosjekt, og dette skal vi fortsetja med så langt det er forsvarleg i høve arbeidskapasiteten til våre tilsette.

Strategiske mål:

- Auka offentleg grunnfinansiering
- Auka publikumsinntekter
- Prosjektportefølje i tråd med kapasitet

7. Pilegrimsleden

Pilegrimssenteret er ei avdeling i museet. Det ligg til rette for god utvikling framover, med moglegheiter for å skape spennande samarbeid nasjonalt og internasjonalt.

Pilegrimssenteret er ei avdeling i museet. Det ligg til rette for god utvikling framover, med moglegheiter for å skape spennande samarbeid nasjonalt og internasjonalt.

Pilegrimssatsinga i Noreg har ein eigen strategi der satsinga skal rettast mot dei fire områda Kultur og kulturhistorie, Natur og miljø, Næring og Næringsutvikling og Kyrkje og kyrkjeliv. Dette må avdelinga må ta omsyn til og avdelinga har difor eigen virksomhetsplan.

Strategiske mål:

- Formidle kulturarven langs leden i Gudbrandsdalen på ein berekraftig måte
- Utvikle leden og sikre at utviklinga og veksten varetek natur og miljø
- Utvikle infrastruktur langs pilegrimsleden
- Miljøsertifisering
- Fortsetja vekst i innalandsk publikum

8. Tiltak for barn og unge

Gudbrandsdalsmusea skal gje barn og unge opplevingar knytt til kulturarven.

Strategiske mål:

- Vidareutvikle nye og spennande skuleprogram
- Teknologi og formidling tilpassa målgruppene digitalt og ved avdelingane
- Elevar i grunnskulen i regionen skal ha minst eitt møte med museet

9. Samarbeid

Gudbrandsdalsmusea er ein profesjonell, påliteleg og attraktiv samarbeidspart. Samarbeid med frivillige aktørar som er interesserte i kulturminner utløyser så store ressursar at det heilt vesentleg for den samla verksemda til museet. Like viktig er godt samarbeid med eigarar, næringsliv og forvaltning.

Strategisk mål:

- Gudbrandsdalsmusea i varetek, utviklar og deltek i faglege og forretningsmessige samarbeid lokalt, regionalt og nasjonalt

Prioriterte tiltak

Fellesområde	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Budsjett, rekneskap, søknad og rapportering	KAAB		
Årsrapport 2024	KAAB		
Tiltaksplan 2025	KAAB		
Strategi 2025	KAAB		
Formidlingsarbeid	KAAB		
Samarbeid	KAAB		
Utviklingsoppgåver	KAAB		
Arkiv Ringebu	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Digitalisere ljusbilete i Kolås-fotosamling	OBK		
Publisere S. Berge notearkiv i Digitalt Arkiv	OBK/TWR		
Publisere resten av Per Gynt-arkivet i ASTA	TWR		
Skrive artikkel i Heimgrenda	TWR		
Registrere tidlegare arkiv frå Maihaugen	OBK/TWR		
Intervjue innvandraran i høve jubileet	OBK/TWR		
Arkiv Dombås	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Arkiv Vågå	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Registrere alle arkiv i ASTA	KAH		
Oppfølging av mange friviljuge	KAH		
Skanne 10.000 foto	KAH		
Innsamling	KAH		
Digitalisering av lydband	KAH		
Starte registrering av Vågå- / Ottadalsradioen	KAH		
Formidling av samliga	KAH		
Arkiv Skjåk	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Ajourføre arkivavtaler			
Gjennomgang og sikring av biletsamlingane			
Registrering av arkiv i ASTA			

Folkemusikkarkiv Ringebu	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Publisere notearkiv i Digitalt Arkiv	TWR		
Skrive toraderbok om utøvarar i Tessand	TWR/KAH		
Skrive artikkel om cister i Årbok for Gudbrandsdalen	TWR		
Halde nybyrjarkurs i munnharpespel	TWR		
Registrere videosamling frå NRK i ASTA	TWR		
Skrive bok om durspelets fyrste historie i Noreg	TWR		
Registrere arkiv etter Folkemusikklinja i ASTA	TWR		
Folkemusikkarkiv Vågå	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Digitalisering av lydband	KAH		
Formidling	KAH		
Konsertar	KAH		
Leggje arkiv inn i ASTA	KAH		
Ringebu stavkyrkjeutstilling	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Montere nye gjenstandar i samlinga	TWR		
Skrive søknadar for ny utstilling	TWR		
Hente inn kostnad for nytt ljosanlegg	TWR		
Tusenårsstaden Hundorp og gardsbutikk	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Formidling bussgrupper	PGH	06.05.2025	16.09.2025
Skjøtselplan kulturminner Hundorp DGG	PGH	01.01.2025	01.06.2025
Nybygg DGG	PGH	01.04.2025	
Olsok	PGH	01.01.2025	29.07.2025
Pilegrimssenter Dale-Gudbrand	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Eigen tiltaksplan	PGH		
Gudbrandsdal krigsminnesamling	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Digitalisering utstilling	PGH	01.01.2025	19.07.1905
Lyssetting	PGH	01.01.2025	18.07.1905
Registrering	PGH	01.09.2025	31.12.2025
Revidere sikringsplan	PGH	01.05.2025	31.12.2025
8 mai/ minnestein MILORG	PGH	01.03.2025	08.05.2025
Skuleformidling 7 trinn midtdak ´len	PGH	01.06.2025	31.12.2025
Sesongåpent museum	PGH	15.06.2025	15.08.2025

Otta bergverkssenter	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Plan for ny utstilling	KAAB	17.07.1905	
Einbustugu	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Eigen plan for (ny) bruk	KAAB/OT	27.06.1905	
Lesja bygdemuseum	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Sommarsesong	SGP		
Samarbeid med Norsk institt for bunad og folkedrakt	SGP		
Markens Grøde	SGP		
Veddrock	SGP		
Gjennomgang av arkiv/samlingar	SGP		
Bygningsvernrådgevar	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Inspirasjonsdag Øygarden/Sel	HS/KAAB	mai	mai
Nettverks møte Vågå	HS	26.06.2025	27.07.2025
Kurs komposisjonsmåling	HS	mai	mai
Kurs tørrsteinsmuring	HS/PGH	sommar	
Bistå IFK med opplæring, etterutdanning	HS/IFK	haust	
Praktisk arbeid på Skreabakken			
	HS	Vår	Haust
Vågå bygdemuseum	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Utstillinger med høg kvalitet	KAH		
Arrangere Gudbrandsdalsseminaret 2025	KAH		
Konsertar	KAH		
Registrere tilvekst	KAH/EH		
Formidling av samlinga	KAH		
Lom bygdemuseum	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Sommarprogram	KAAB/MS		
Kurs	KAAB/MS		
Hogst	MS		
Utviklingsoppgåver	KAAB/MS		
Lom stavkyrkjesenter	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Ingen tiltak	KAAB		
Norsk fjellsenter	Ansvar	Oppstart	Avslutting
Eige tiltaksplan			